

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ В КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ»**

**Харків
2021**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ В КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ»**

для студентів I курсу денної форми навчання

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

**Харків
2021**

Методичні матеріали і рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини» для студентів I курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: Ю. П. Битяк, Д. В. Лученко, М. І. Белікова. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 40 с.

У к л а д а ч і: Ю. П. Битяк,
М. І. Белікова,
Д. В. Лученко

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2021

В С Т У П

«Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини» – навчальна дисципліна, мета якої є формування системи наукових знань про судові та позасудові способи захисту прав людини в межах адміністративно-юрисдикційної діяльності відповідних суб'єктів, що здійснюють публічне адміністрування, вивчення підходів до розуміння змісту адміністративної юрисдикції, вироблення основних умінь і навичок застосування положень матеріального та процесуального законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також закріплення практичних навичок діяльності правника.

Опанування цієї дисципліни передбачає формування системи знань з теоретичних питань програми, зокрема таких, як поняття та зміст адміністративної юрисдикції, інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування; вироблення розуміння адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування та адміністративної юрисдикції судів; набуття навичок та вмінь проведення аналізу правомірності здійснення адміністративно-юрисдикційних проваджень та обрання належного виду судової юрисдикції у спорах із суб'єктами владних повноважень; розвиток здатності застосування матеріального та процесуального законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів діяльності з публічного адміністрування.

Місце навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини» у структурі освітньо-професійної програми:

- відноситься до дисциплін професійно-практичного циклу;
- її вивчення базується на знаннях, набутих внаслідок попереднього оволодіння основними положеннями та поняттями «Адміністративного права», «Основ публічного адміністрування».

У свою чергу, ключові положення даної дисципліни мають застосовуватися під час вивчення «Контрольно-

наглядової діяльності органів юстиції» та «Теорії та практики адміністративного судочинства».

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері застосування примусу, до яких мають звертатися студенти, вивчаючи «Адміністративну юрисдикцію в контексті забезпечення прав людини» та виконуючи завдання до практичних занять або самостійної роботи, кафедра радить здійснювати пошук необхідних документів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua

Для успішного оволодіння навчальною дисципліною поряд з нормативно-правовими актами рекомендовано таку літературу:

основна література

1. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), І. М. Балакарева, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2020. 392 с.

2. Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін. Вид. 5-ге, допов. та переробл. Харків: Право, 2020. 192 с.

3. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312с.

4. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2020. 238.

5. Белікова М. І. Адміністративне оскарження як гарантія прав громадян у сфері виконавчої влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2015. 22 с.

6. Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія. Харків: Право, 2017. 440 с.

додаткова література

1. Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серп.). С. 12–13.
2. Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків. Харків юрид., 2011. 352 с.
3. Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.
4. Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: [б. в.], 2016. 21 с.
5. Хоменко А. В. Юрисдикція адміністративних судів у вирішенні земельних спорів. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2-х т. 2017. Одеса: Гельветика. Т. 2. С. 74–76.
6. Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації): монографія. Харків: Право, 2016. 148 с.
7. Бучик А. Ю., Берлач Н. А. Визначення юрисдикції при вирішенні спорів, порушених органами Державної служби зайнятості України, щодо відшкодування матеріальної шкоди. *Юридичний вісник: повітряне і космічне право*: наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. 2015. № 1. С. 45–49.
8. Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони. Серія : Право*. 2017. Вип. 1. С. 84–88.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права
Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол № 1 від 02.09.2021 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ»

**Модуль 1. Адміністративна юрисдикція як правова
категорія: сутність та зміст**

Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції.
Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава для виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції. Поняття «адміністративна юрисдикція» та її ознаки. Співвідношення понять «адміністративна юрисдикція» та «адміністративна юстиція». Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування. Сутність адміністративної юрисдикції за КАС України та її межі.

Зміст адміністративної юрисдикції. Загальна характеристика суб'єктного складу адміністративної юрисдикції та його сутнісний аналіз. Адміністративно-юрисдикційні органи, адміністративний суд. Предмет адміністративної юрисдикції. Публічно-правовий спір та публічно-правовий конфлікт

Модуль 2. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування

Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування. Поняття «інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування», його співвідношення з поняттям «способи захисту». Види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування: судовий, позасудовий, досудовий. Розмежування досудового і судового способу

Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб. Загальна характеристика адміністративного оскарження, підстави оскарження. Загальні вимоги до скарги. Скаржник, його права та обов'язки. Провадження за скаргами громадян: стадії, процесуальне оформлення.

Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб. Перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою приватної особи. Захист прав особи за ініціативою суб'єкта публічного адміністрування. Відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування. Медіація як альтернативний спосіб вирішення публічно-правових спорів.

Судовий спосіб захисту. Адміністративна юрисдикція судів. Суть поняття «адміністративна юрисдикція судів». Предметна юрисдикція адміністративних судів, розмежування такої юрисдикції. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Виключна підсудність. Проблемні питання розмежування адміністративної юрисдикції з іншими видами судової юрисдикції. Чинне законодавство з цього питання, рішення Верховного Суду, теоретичні напрацювання вчених. Критерії розмежування судових юрисдикцій. Суб'єктний склад та предмет спору як критерії розмежування судових юрисдикцій. Зміст спірних правовідносин як критерій розмежування.

Модуль 3. Особливості захисту прав приватних осіб у межах адміністративно-юрисдикційних проваджень

Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика. Поняття та ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження. Підходи до виокремлення видів адміністративно-юрисдикційних проваджень. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень, їх огляд. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження: стадії, етапи та дії. Забезпечення прав та інтересів громадян під час адміністративно-юрисдикційних проваджень, використання досвіду провідних демократичних країн світу у цьому питанні, практики ЄСПЛ.

Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні в справах про адміністративні правопорушення. Поняття та загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: відкриття провадження у справі про адміністративні правопорушення, розгляд та вирішення справи про адміністративне правопорушення, оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, виконання постанови у справі про адміністративні правопорушення. Гарантії забезпечення прав громадян та їх дотримання в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення, зокрема в якому юрисдикційним органом є орган юстиції.

Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні із застосування заходів адміністративного примусу. Положення чинних нормативно-правових актів про заходи адміністративного примусу. Наука адміністративного права про види примусу в публічному адмініструванні та, зокрема, у сфері юстиції. *Процесуальне оформлення заходів примусу.* Загальні правила та строки процесуального оформлення заходів примусу у сфері юстиції. Складання процесуальних документів у разі застосування заходів примусу у сфері юстиції. *Оскарження у сфері застосування примусу.* Принципи оскарження. Законодавчі основи процедури оскарження. Оскарження в адміністративному і судовому порядку. Порядок розгляду скарги (позову). Рішення, які приймаються за результатами розгляду скарги (позову). Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок незаконного застосування заходів примусу.

Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження стосовно публічних службовців. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців. Дисциплінарний проступок як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних проступків. Особливості відповідальності військовослужбовців як публічних службовців. Стадії дисциплінарного провадження. Службове розслідування. Дисциплінарне стягнення: види та характеристики.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність та зміст – 30 год					
1	Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції	15	2	2	11
2	Зміст адміністративної юрисдикції	15	2	2	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування – 60 год					
3	Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування	15	2	2	11
4	Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб	15	2	2	11
5	Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб	15	2	2	11
6	Судовий спосіб захисту. Адміністративна юрисдикція судів	15	2	2	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Особливості захисту прав приватних осіб в межах адміністративно-юрисдикційних проваджень – 30 год					
7	Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика	10	2	2	6
8	Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні у справах про адміністративні правопорушення	6	2	2	2
9	Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні із застосування заходів адміністративного примусу	8	2	2	4
10	Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження відносно публічних службовців	6	2	2	2
	Разом	120	20	20	80

3. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття 1

Т е м а : Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції

Питання для обговорення

1. Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава для виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції.
2. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: поняття, ознаки.
3. Співвідношення понять адміністративна «юрисдикція» та «юстиція».
4. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування: загальна характеристика.
5. Адміністративна юрисдикція за КАС України: сутність, критерії та межі.

З а в д а н н я

Головне управління Держпраці в Харківській області почало інспекційне відвідування ТОВ «Колос» 01.09.2021 р., за результатами інспектування 13.09.2021 р. інспектором складено протокол про адміністративне порушення за частиною першою статті 41 КУпАП, матеріали справи направлені в суд на розгляд. Юрист ТОВ «Колос» 13.09.2021 р. оскаржив до суду акт інспектування. 17.09.2021 суд виніс постанову про накладення адміністративного стягнення у виді штрафу у розмірі двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Здійсніть юридичний аналіз наведеної ситуації. Виокреміть, у разі наявності, адміністративно-юрисдикційну діяльність суб'єкта публічного адміністрування та суду. Підготуйте проекти процесуальних документів за кейсом.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11496>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>

Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція : сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серп.). С. 12–13.

Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.

Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ : [б. в.], 2016. 21 с.

Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків : Харків юрид., 2011. 352 с.

Хоменко А. В. Юрисдикція адміністративних судів у вирішенні земельних спорів. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2-х т. 2017. Одеса: Гельветика. Т. 2. С. 74–76.

Практичне заняття 2

Т е м а : Зміст адміністративної юрисдикції

Питання для обговорення

1. Суб'єктний склад адміністративної юрисдикції, його сутнісний аналіз.
2. Предмет адміністративної юрисдикції.

З а в д а н н я

Товариство з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет» (далі – ТОВ «АТБ-маркет», позивач) 25.07.2020 р. звернулось до Дніпропетровського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Держпродспоживслужби у м. Харків (далі – відповідач), у якому просить скасувати постанову № 0136 від 10.07.2020 р. про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів», на суму 10 554,73 грн.

Позов мотивований тим, що відповідачем проведено планову ревізію магазину «Продукти-657» ТОВ «АТБ-маркет», за результатами якої складено акт перевірки дотримання законодавства щодо захисту прав споживачів № 0210 від 29.05.2020 р., висновки якого щодо реалізації продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів, що визначені у п. 1-31 додатка 7 акта перевірки, а саме про маркування, яке не підпадає під правила ТУ 01.2-054477066-001:2008, та відсутність необхідної доступної, достовірної та своєчасної інформації про харчову цінність продукції, продаж товару, що не відповідає приписам ДСТУ 4436:2005, є необґрунтованими, тобто порушення чинного законодавства у сфері захисту прав споживачів з боку позивача немає. Позивач вказує, що реалізація продукції здійснювалася з додержанням вимог Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів, затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики № 487 від 28.10.2010 р., ДСТУ 4518:2008 «Продукти

харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила», а також певної технології виробництва деякої продукції. Отже, постанова № 0136 від 10.07.2020 р. про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів», що прийнята на підставі акта перевірки № 0210 від 29.05.2020 р., підлягає скасуванню.

Відповідач подав письмові заперечення, в яких стверджує, що під час перевірки були виявлені порушення законодавства щодо захисту прав споживачів, зокрема, продаж продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів, які визначені у п. 1-31 додатка 7 акта перевірки, а саме: маркування продукції «яйця, виробник ТОВ “ЯсенСвіт”» не задовольняє правила ТУ 01.2-054477066-001:2008 через забруднення шкаралупи яйця; відсутність необхідної доступної, достовірної та своєчасної інформації про харчову цінність у 100 грамах жирів, білків на споживчому маркуванні; реалізація товару (ковбаса варена), що не відповідає приписам ДСТУ 4436:2005. На підставі вищевказаного акта відповідача винесена постанова про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів», у вигляді штрафу у розмірі 10 554,73 грн, що підлягає виконанню.

Суд задовольнив позов повністю.

Виокреміть предмет та суб'єкти адміністративної юрисдикції. Які примусові заходи були застосовані управлінням Держспродспоживслужби у м. Харків? Який порядок їх оскарження? Чи є рішення суду правомірним? Знайдіть рішення суду за таким самим предметом позову та порівняйте їх.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11496>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серпня). С. 12–13.

Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.

Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ: [б. в.], 2016. 21 с.

Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків. Харків юрид., 2011. 352 с.

Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2017. Вип. 1. С. 84–88.

Практичне заняття 3

Т е м а : Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування: поняття та загальна характеристика.

2. Співвідношення понять «інструменти» та «способи» в контексті захисту прав приватних осіб.

3. Види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.

З а в д а н н я

У магазині Eldorado гр. А. 10.05.2020 р. придбав телевізор LG. Того ж дня ввечері телевізор вийшов з ладу і не транслював зображення. Гр. А. звернувся до продавця з

вимогою про повернення грошових коштів за неякісний товар, однак отримав усну відмову адміністратора магазину Eldorado. Наступного дня гр. А. звернувся зі скаргою на дії продавця до територіального управління Держпродспоживслужби. Лист з відповіддю Держпродспоживслужби за підписом інспектора Петренко І. О. гр. А. отримав 27.06.2020 р. У ньому було зазначено, що скарга гр. А. не підлягає задоволенню, оскільки в ній відсутні паспортні дані скаржника і не надано доказів відмови у поверненні грошових коштів продавцем телевізора. Гр. А. вирішив подати скаргу на дії інспектора Петренко І. О. до місцевої прокуратури.

Визначте використані й можливі способи захисту порушених прав гр. А. Надайте юридичний аналіз ситуації. Яке рішення має прийняти місцева прокуратура і як мав би діяти гр. А?

Список нормативно-правових актів та літератури

Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), І. М. Балакарева, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2020. 392 с.

Адміністративне право: навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін. Вид. 5-ге, переробл. та допов. Харків: Право, 2020. 192 с.

Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312с.

Котлярєвська Г. М. Конституційне право на звернення до органів влади в системі прав людини в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2008. Вип. 41. С. 303–308.

Практичне заняття 4

Т е м а : Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки адміністративного оскарження.
2. Скарга: правова природа, законодавче закріплення, вимоги до неї.
3. Скаржник, його права та обов'язки.
4. Проведення за скаргами громадян: стадії, процесуальні етапи та дії.

З а в д а н н я

1. Гр. О., який мешкає у м. Черкаси, під час свого журналістського розслідування 10.10.2020 р. виявив, що Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції зареєструвало розпорядження голови ХОДА від 10.10.2018 р. № 23 «Про видачу ліцензії Петрівському дошкільному навчальному закладу (ясла-садок) Петрівської сільської ради Балаклійського району Харківської області» як нормативно-правовий акт. Не погодившись із діями Головного управління Міністерства юстиції України в Харківській області, оскільки вважав, що вказане розпорядження не носить нормативного характеру, гр. О. 12.03.2021 р. звернувся зі скаргою до Міністерства юстиції України. Міністерство юстиції України відмовило у розгляді звернення, мотивуючи це тим, що права гр. О. вказана дія не зачіпає.

Надайте юридичний аналіз ситуації. Складіть проєкт скарги за умовами. Яку відповідь має надати Міністерство юстиції України?

2. До управління ПФУ в Московському районі м. Харків із заявою про призначення пенсії за віком звернулася 65-річна гр. К. До заяви вона додала оригінали й копії паспорта,

документа про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків (ПН), трудової книжки. Через місяць після звернення гр. К. було відмовлено у призначенні пенсії у зв'язку із неподанням нею усіх належних документів. На час отримання відповіді гр. К. стала бездомною особою внаслідок шахрайських дій її родичів. Вона звернулася зі скаргою до ГУ ПФУ в Харківській області, через 46 днів зателефонувала до Головного управління й дізналася, що їй відмовлено у розгляді скарги, оскільки вона не вказала свого місця проживання.

Які способи захисту були використані гр. К.? Виокремить стадії адміністративного оскарження. Надайте юридичний аналіз ситуації.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

Класифікатор звернень громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. № 858 URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-2008-п>

Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів: наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05>

Белікова М. І. Адміністративне оскарження як гарантія прав громадян у сфері виконавчої влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 2015. 22 с.

Бударина В. А. Административная жалоба: материальное и процессуальное правовое исследование: автореферат дис. ... канд. юрид. наук. Воронеж. 2007. URL: <http://www.dissercat.com/content/administrativnaya-zhaloba-materialnoe-i-protsessualnoe-pravovoe-issledovanie>

Грибок І. О. Презумпція правомірності вимог суб'єкта звернення в інституті адміністративного оскарження. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. Вип. 19. С. 365–367.

Котляревська Г. М. Конституційне право на звернення до органів влади в системі прав людини в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2008. Вип. 41. С. 303–308.

Лученко Д. В. Про правову природу оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. *Вісник Академії правових наук України: зб. наук. пр.* 2011. № 4(67). С. 152–160.

Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія. Харків: Право, 2017. 437,

Тимошук В. П. Деякі недоліки правового регулювання розгляду звернень громадян. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 4 (54). С. 113–122.

Практичне заняття 5

Т е м а : Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб

Питання для обговорення

1. Перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою приватної особи.
2. Захист прав особи за ініціативою самого суб'єкта публічного адміністрування.
3. Відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування.
4. Медіація як спосіб вирішення публічно-правового спору.

З а в д а н н я

1. *Ознайомтесь із Рекомендацією REC(2001)9 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам стосовно альтернатив судовому вирішенню спорів між адміністративними органами влади і приватними особами та проаналізуйте кожний із таких способів. Знайдіть приклади застосування*

тих чи інших способів, передбачених Рекомендацією, у положеннях вітчизняного законодавства.

2. Ознайомтесь із положеннями Кодексу адміністративного судочинства України, Митного кодексу України та поміркуйте, чи містять вони норми про медіацію, можливість її проведення. Відповідь надайте з посиланням на відповідні статті.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11496>

Адміністративне судочинство: навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 46–70.

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2019. С. 142–147.

CEDR Mediation Model Procedure 12th Edition. Section 7. URL: https://www.cedr.com/docslib/MOVED_Model_Mediation_Procedure_12th_Edition.pdf

Білуга С. С. Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2015. 22 с.

Кисельова Т. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. *Право України*. 2011. № 11–12. С. 225–236

Сидельніков О. Д. Проблематика примирення сторін в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2017. С. 9

Практичне заняття 6

Тема: Судовий спосіб захисту. Адміністративна юрисдикція судів

Питання для обговорення

1. Поняття «адміністративна юрисдикція» судів.
2. Критерії розмежування судових юрисдикцій
3. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів (предметна юрисдикція).
4. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів.
5. Інстанційна юрисдикція (підсудність).
6. Територіальна юрисдикція адміністративних судів. Виключна підсудність.

З а в д а н н я

1. Місцева державна адміністрація та обласна рада уклали із місцевою радою договір про реалізацію спільної програми благоустрою. У ході виконання договору між сторонами виник конфлікт. Обласна рада вирішила звернутися до суду з позовом.

До якого суду має звернутися обласна рада? Відповідь обґрунтуйте.

2. *У межах якої судової юрисдикції має бути вирішено спір, відповідь обґрунтуйте:*

- спір щодо правомірності притягнення до дисциплінарної відповідальності інженера виробничого відділення квартирно-експлуатаційного відділу Міністерства оборони України;

- спір у справі за позовом державного службовця до Управління Пенсійного фонду України (центральний орган виконавчої влади);

- спір між вчителем та виховною колонією управління Державної пенітенціарної служби України, загальноосвітньої

школи (що входить до структури виховної колонії) про визнання неправомірними зміни істотних умов праці та стягнення втраченого заробітку;

- спори з приводу трудової діяльності, звільнення та призначення працівників науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України;

- спір про поновлення на посаді завідувачки обласної психолого-медико-педагогічної консультації Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації;

- спір про стягнення моральної шкоди, завданої за місцем проходження публічної служби, заявленої в одному провадженні з вимогою вирішити публічно-правовий спір;

- спір, пов'язаний із визначенням розміру суддівської винагороди та щомісячного довічного грошового утримання і їх виплатою;

- спір щодо відповідальності за дії на посаді, які призвели до завдання шкоди/збитків навіть після звільнення особи з державної служби.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n11496>

Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. С. 46–70.

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2019. С. 142–147.

Лученко Д. В. Про природу адміністративно-правового спору у контексті оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 36. С. 189–204.

Лученко Д. В. Правова природа позову в адміністративному судочинстві. *Право України*. 2019. № 4. С. 148–159.

Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : монографія. Харків: Право, 2019. С. 45–82. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>

Практичне заняття 7

Т е м а : **Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика**

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження.
2. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень, їх огляд.
3. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження.

З а в д а н н я

У м. Харків 22.07.2021 р. відбувся футбольний матч між донецьким «Шахтарем» і київським «Динамо». Відповідно до плану забезпечення громадського порядку та громадської безпеки футбольного матчу працівники служби безпеки стадіону «Металіст» здійснювали огляд уболівальників при вході на територію стадіону. 17-річний Д. купив квиток на матч та намагався пройти на стадіон, щоб разом із друзями подивитися футбол.

Працівник служби безпеки стадіону «Металіст» П., побачивши, що Д. у таку спекотну погоду в куртці, попросив останнього показати, що знаходиться у її кишенях. Д. відповів, що це охоронця не стосується і взагалі служба безпеки стадіону не має права цього вимагати. Тоді П. викликав по рації одного з поліцейських, що чергували поряд. Поліцейський В. представився і з посиланням на норми чинного законодавства

пояснив Д. його обов'язок дотримуватися правил поведінки на території спортивної споруди, у тому числі надати змогу здійснити особистий огляд з метою виявлення предметів, проносити які на територію спортивної споруди заборонено. Після цього поліцейський В. звернувся до Д. з вимогою провести такий огляд.

У відповідь Д. заявив, що особисті речі є його приватною власністю, він нічого протиправного не робив і не збирається нікому нічого показувати. Оскільки повторні наполягання поліцейського і намагання переконати Д. були марними, В.: 1) не допустив Д. на матч та затримав його з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення; 2) склав протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП, та надіслав його за місцем реєстрації Д. до Київського районного суду м. Харків.

Суддя Київського районного суду м. Харків, розглянувши дану справу, 28.09.2021 р. виніс постанову у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП, відповідно до якої Д. оголошено сувору догану.

Докладно розберіть описану ситуацію. Визначте заходи примусу, що згадуються у завданні. Чи правомірні вони? Структуруйте адміністративно-юрисдикційне провадження за умовами завдання.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Рішення ЄСПЛ у справі «Михайлова проти України». URL : <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181381>; неофіц. Переклад: <http://khpg.org/index.php?id=1521877454>

Гарда І. В. Загальні правила накладення адміністративних стягнень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. 2009. 19 с.

Кобець М. П., Бочек О. І. Застосування поліцейських заходів в аспекті дотримання прав людини. *Наука і правоохорона*. 2018. № 3 (41). С. 54–60. URL : http://naukaipravoochorona.com/journal/ukr/2018_3/9.pdf

Коломоець Т. О., Сквирський І. О. Виправні роботи як

вид адміністративного стягнення за законодавством України: теорія, досвід, та практика застосування: монографія. Київ: Істина, 2008. 184 с.

Колосовський Є. Ю. Адміністративна відповідальність неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2014. 20 с.

Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2014. С. 137–175.

Лівар Ю. О. Провадження по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2015. 19 с.

Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 172 с.

Практичне заняття 8

Т е м а : Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні в справах про адміністративні правопорушення

Питання для обговорення

1. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття, загальна характеристика та стадії.
2. Права осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративні правопорушення.
3. Застосування положень ЄКПЛ та практики ЄСПЛ у справах про адміністративні правопорушення.

З а в д а н н я

1. Гр. О. збрала гриби в лісі та вирішила продати їх біля свого будинку, оскільки не мала грошових коштів для придбання харчових продуктів через те, що пенсію затримали. Продаж грибів з рук помітив поліцейський і вирішив скласти на гр. О.

протокол за статтею 160 КУпАП. Суд, розглянувши матеріали справи, наклав на гр. О. адміністративне стягнення у вигляді попередження.

Обміркуйте законність рішення суду згідно з чинним законодавством, конвенційними положеннями.

2. Ділова гра. З м і с т с п р а в и.

А) Гр. В. 10.01.2019 р. о 23 год 05 хв рухався на своєму авто по вул. Новгородській з увімкненими протитуманними фарами та габаритами. Його зупинили патрульні поліцейські, що рухалися в зустрічному напрямку. У ході перевірки документів поліцейськими було виявлено, що у гр. В. відсутній поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. У зв'язку із цим поліцейський пояснив водію, що на нього буде складено постанову у справі про адміністративне правопорушення. Гр. В. зателефонував знайомому адвокату, який на той час знаходився вдома та обіцяв приїхати через годину. Не дочекавшись адвоката, поліцейський о 23 год 45 хв виніс щодо гр. В. постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 122 КУпАП та наклав адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 425 грн. У цей же час приїхав адвокат, однак поліцейський йому пояснив, що справу вже розглянуто. Адвокат гр. В. 17.01.2019 р. направив позовну заяву до Держинського районного суду м. Харкова про скасування постанови, обґрунтовуючи свою позицію тим, що в той день була обмежена видимість, що підтверджується інформацією з Харківоблавтодору. Держинський районний суд 09.08.2019 р. скасував постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 2. ст. 122 КУпАП від 10.01.2019 р. Невдовзі, 23.08.2019 р., гр. В. вирішив відвідати свого батька, який проживає в Полтавській області. Дорогою до Полтави, на пункті «Пісочин», гр. В. зупинили чергові поліцейські і повідомили, що на його авто накладено арешт у зв'язку з виконавчим провадженням, що відкрито 08.07.2019 р. за несплату ним штрафу у розмірі 425 грн, накладеного на нього постановою у справі про адміністративне правопорушення від 10.01.2019 р. У зв'язку із цим його авто буде тимчасово вилучене та

евакуйоване на штрафмайданчик. Гр. В. знову зателефонував до адвоката і звернувся по допомогу.

Б) Учасники справи:

1. Адвокат.
2. Патрульний поліцейський, що склав постанову.
3. Гр. В.
4. Суддя
5. Черговий патрульний поліцейський у пункті «Пісочин».

Складіть відповідно до ролі кожного проєкти процесуальних документів у справі.

Зверніть увагу, що також необхідна симуляція судового засідання за фавулою.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

Конституція України від 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року: офіц. пер. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Адміністративна відповідальність: загальні положення / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй. *Проблеми правової відповідальності*: монографія / В. Я. Тацій [та ін.]; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, В. І. Борисова. Харків : Право, 2014. С. 137–162.

Белікова О. В. Юридичний склад адміністративного правопорушення. *Держава та регіони: Серія Право*. 2013. № 3. С. 28–31.

Дембіцька С. Л. До питання розуміння адміністративного правопорушення та застосування адміністративного примусу. *Публічне право*. 2016. № 2. С. 99–106.

Коломоєць Т., Куразов Ю. Попередження як вид адміністративного стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 105–114.

Практичне заняття 9

Тема: Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні із застосування заходів адміністративного примусу

Питання для обговорення

1. Провадження із застосування заходів адміністративного примусу: поняття та загальна характеристика.
2. Суб'єкти, уповноважені на застосування заходів адміністративного примусу.
3. Процесуальне оформлення заходів адміністративного примусу.
4. Права приватних осіб при застосуванні адміністративного примусу.

Завдання

1. *Ознайомтесь із рішенням ЄСПЛ у справі «Макарацис проти Греції». Які висновки зробив Суд щодо використання поліцейськими вогнепальної зброї для зупинки транспортного засобу?*

2. У зв'язку з поширенням COVID-19 Кабінет Міністрів України ввів адаптивний карантин та виніс постанову, якою встановлювався перелік професій, для яких щеплення проти COVID-19 є обов'язковим. Також було обмежено можливість невакцинованих осіб користуватися міськрайонним транспортом.

Визначте заходи адміністративного примусу. Надайте юридичний аналіз ситуації. Чи порушені права приватних осіб діями публічної адміністрації?

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон

України від 06.04.2000 р. № 1645-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>.

Битяк Ю. П., Зуй В. В., Комзюк А. Т. Переконавання та примус у державному управлінні: адміністративна відповідальність: конспект лекцій. Харків, 1994. 44 с.

Гришина Н. В. Сутність адміністративно-запобіжних заходів, їх місце в системі адміністративного примусу. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2014. № 1137. Вип. 18. С. 90–93.

Грянка Г. В. Перевірка документів як захід адміністративно-процесуального попередження. *Право і суспільство*. 2011. № 3. С. 112–116.

Дроздов О., Дроздова О. COVID-19 та права людини. Критерії ЄСПЛ. URL: <https://www.echr.com.ua/covid-19-ta-prava-lyudini-kriteri%D1%97-yespl/>

Тернищак М. М. Аналіз адміністративного примусу та адміністративного сервісу в контексті публічного адміністрування в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 6. С. 153–156.

Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2005. 454 с.

Устименко Є. Систематизація заходів адміністративного припинення. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 160–163.

Фролов О. С. Проблеми правового регулювання і практики застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу працівниками органів внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2000. 233 с.

Практичне заняття 10

Т е м а : Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження стосовно публічних службовців

Питання для обговорення

1. Підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців.

2. Стадії дисциплінарного провадження.
3. Права публічних службовців у межах дисциплінарного провадження.

З а в д а н н я

1. На заступника начальника Східної митниці ДМС було складено постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст 122 КУпАП. За два тижні після цього його було звільнено за вчинення дисциплінарного проступку, а саме порушення правил етичної поведінки державного службовця.

Проаналізуйте положення чинних нормативних актів, що регулюють та встановлюють порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників митних органів, правила етичної поведінки. Чи перевищив межі своїх службових повноважень начальник Східної митниці у цій ситуації? Дайте юридичний аналіз ситуації.

2. Ознайомтеся з фабулою справи та дайте відповідь на питання.

ОСОБА_1 (далі – ОСОБА_1, позивач) звернувся до Дніпропетровського окружного адміністративного суду з позовною заявою до Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області (далі – ГУ Держпраці у Дніпропетровській області, відповідач), у якій просить скасувати наказ № 32-д «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1» від 08.04.2019 р. як такий, що виданий з порушенням законодавства України.

В обґрунтування позовної заяви позивачем зазначено, що 08.04.2019 р. він отримав копію наказу № 32-д від 08.04.2019 р. «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1». Цим наказом відповідачем оголошено догану позивачеві «за прогул державного службовця без поважних причин». Позивач вважає дії відповідача незаконними, а наказ таким, що підлягає скасуванню у зв'язку з тим, що він не

містить обґрунтованих доказів вчинення позивачем дисциплінарного проступку. Також наказ не містить відомостей щодо дати, часу дисциплінарного проступку, вчиненого позивачем. Крім того, відповідачем в оскаржуваному наказі не зазначено, коли саме та за яких обставин було вчинено позивачем прогул без поважних причин, не наведено жодного факту, що підтверджує недотримання позивачем внутрішнього службового розпорядку або порушення трудової дисципліни.

На підставі службової записки начальника відділу нагляду в металургії, машинобудуванні, котлонагляді та за підйомними спорудами Криворізького гірничопромислового управління ГУ Держпраці у Дніпропетровській області від 18.03.2019 р. встановлено, що позивач був відсутній на робочому місці 14.03.2019 р. У зв'язку із цим наказом т.в.о. начальника ГУ Держпраці у Дніпропетровській області Катченка В. Є. відкрито дисциплінарне провадження щодо ОСОБА_1. На підставі подання дисциплінарної комісії т.в.о. начальника ГУ Держпраці у Дніпропетровській області винесено наказ № 32-д від 08.04.2019 р. «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1» за прогул державного службовця без поважних причин, яким ОСОБА_1 оголошено догану. При винесенні оскаржуваного наказу ГУ Держпраці у Дніпропетровській області діяло на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені чинним законодавством України.

Позивач надав відповідь на відзив, у якій додатково зазначив, що позивачем було виконано всі вимоги внутрішнього трудового розпорядку щодо повідомлення керівництва про відсутність на робочому місці, що підтверджується заявами про надання відпустки на 1 день без збереження заробітної плати, поясненнями безпосереднього керівника позивача. Отже, на його переконання, підстав для проведення дисциплінарного провадження у відповідача не було.

Виокреміть стадії дисциплінарного провадження. Охарактеризуйте процесуальні етапи та дії на кожній стадії. Яке рішення має прийняти суд?

Список нормативно-правових актів
та літератури

Митний кодекс України від 13.03.2012 р URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р.,
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Битяк Ю. П., Матюхіна Н. П., Федчишин С. А. Публічна служба: посіб. для підгот. до іспиту / за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків: Право, 2018. С. 8–17.

Битяк Ю. П. Пріоритетні напрями забезпечення ефективного функціонування публічної служби в Україні. *Теорія і практика правознавства*. 2015. Вип. 1 (7) URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63434/58849>

Васильківська В. В. Сутнісно-правова характеристика обов'язків державного службовця. *Право та державне управління*. 2018. № 1. С. 183–189.

Коломоєць Т. Лютіков П. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 164–168.

Корнута Л. М. Принцип політичної неупередженості в системі принципів державної служби. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 5. С. 72–75.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 80–115, 484–532.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / О. А. Банчук, О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк (наук. ред.) та ін. Київ: Ваіте, 2018. С. 167–228.

4. КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня опанування поточного матеріалу. За результатами участі в практичному занятті студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини» є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль							Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 10	max 10	max 20	max 10	max 20	max 10	max 20	max 100

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів та судових рішень;
- робота над кейсами щодо захисту прав приватних осіб у межах адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів і тестування.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. Під час захисту продемонстровано глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, надано власні висновки. Під час захисту продемонстровано достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, надано власні висновки. Під час захисту продемонстровано достатні знання теми, але виникли проблеми щодо аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеності висновків.

	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. На захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. На захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
зараховано	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	85	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
	75	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
	70	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на запитання за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповідях на запитання.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

7. ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДСУМКОВОЇ ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ

1. Адміністративна юрисдикція: підходи до розуміння, поняття та ознаки.
2. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування.
3. Сутність адміністративної юрисдикції адміністративних судів.
4. Зміст адміністративної юрисдикції.
5. Суб'єктний склад адміністративної юрисдикції та його сутнісний аналіз.
6. Предмет адміністративної юрисдикції.
7. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування
8. Види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування: судовий, позасудовий, досудовий.
9. Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб.
10. Підстави та предмет адміністративного оскарження.
11. Скарга в адміністративному оскарженні: поняття, ознаки та вимоги.
12. Права та обов'язки скаржника в адміністративному оскарженні.
13. Провадження за скаргами громадян: стадії та процесуальне оформлення.
14. Перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою приватної особи.
15. Захист прав особи за ініціативою самого суб'єкта публічного адміністрування.
16. Відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування.
17. Медіація як альтернативний спосіб вирішення публічно-правових спорів.
18. Предметна юрисдикція адміністративних судів.

19. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів.

20. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів.

21. Територіальна юрисдикція (підсудність) адміністративних судів.

22. Проблемні питання розмежування адміністративної юрисдикції з іншими видами судової юрисдикції.

23. Критерії розмежування адміністративної юрисдикції від інших судових юрисдикцій.

24. Особливості захисту прав приватних осіб у межах адміністративно-юрисдикційних проваджень.

25. Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика.

26. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень та їх структура.

27. Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

28. Дотримання та захист прав приватних осіб у провадженні із застосування заходів адміністративного примусу.

29. Процесуальне оформлення заходів примусу та їх оскарження.

30. Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження стосовно публічних службовців.

З М І С Т

Вступ.....	3
1. Програма навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини»	6
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	9
3. Завдання до практичних занять і самостійної роботи.....	10
ПЗ 1. Тема: Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції.....	10
ПЗ 2. Тема: Зміст адміністративної юрисдикції	12
ПЗ 3. Тема: Поняття та види інструментів захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування.....	14
ПЗ 4. Тема: Адміністративне оскарження як основний позасудовий спосіб захисту прав приватних осіб ...	16
ПЗ 5. Тема: Інші позасудові способи захисту прав приватних осіб	18
ПЗ 6. Тема: Судовий спосіб захисту. Адміністративна юрисдикція судів.....	20
ПЗ 7. Тема: Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика	22
ПЗ 8. Тема: Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.....	24
ПЗ 9. Тема: Дотримання та захист прав приватних осіб в провадженні із застосування заходів адміністративного примусу.....	27
ПЗ 10. Тема: Дотримання та захист прав приватних осіб під час дисциплінарного провадження відносно публічних службовців.....	28
4. Контроль знань студентів.....	32
5. Самостійна робота студентів.....	33
6. Критерії оцінювання успішності студентів.....	34
7. Теми індивідуальної підсумкової письмової роботи.....	37

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ В КОНТЕКСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ»**

для студентів I курсу денної форми навчання

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і: **БИТЯК** Юрій Прокопович,
БЄЛКОВА Марина Іванівна,
ЛУЧЕНКО Дмитро Валентинович

Відповідальний за випуск *Д. В. Лученко*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

